

Смаль О.М.

магістрант I курсу, спеціальність: 025 Музичне мистецтво, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

Науковий керівник – Солдатенко О.І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

ВІЙСЬКОВИЙ ОРКЕСТР: АКТУАЛЬНІСТЬ І ПРОБЛЕМАТИКА ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація

У статті досліджено функціональні особливості військового оркестру, які забезпечують тривалу актуальність його діяльності, сприяють популяризації творчості колективу та військової музики взагалі. Для пошуку оптимальних рішень висвітлені типові проблеми, що постають у ході діяльності військових оркестрів Збройних Сил України на сучасному етапі.

Ключові слова: військовий оркестр, музика, музикант, мистецтво.

Військові оркестри є військово-музичними установами та підрозділами Збройних Сил України, які призначені засобами вокального, музичного, хореографічного мистецтва і художнім словом активно сприяти військово-патріотичному, національно-ідейному, культурному та духовному вихованню особового складу, відродженню української національної культури, підтриманню морально-психологічного стану військ, гідно представляючи національну культуру і військово-патріотичну тематику в Україні та за її межами [3].

Військові оркестри спрямовують свої основні сили на концертну діяльність, мистецьку та репертуарно-методичну роботу, міжнародне представництво культури України. Навіть в умовах воєнного стану, коли країна переживає нібито неписані часи, військові оркестри ведуть активну діяльність. Музиканти знають, що пісні ведуть у бій, піднімають бойовий дух, допомагають впоратися з емоціями та відновити сили. Якщо буде

потрібно, музиканти стануть у бойові формування, а наразі їхня зброя – музика, яка надихає не лише військових, а й усіх українців.

Діяльність військових оркестрів була на часі завжди, а нині, коли до захисників прикута вся увага суспільства, військові колективи відіграють надважливу роль. Їхніми основними функціями є:

- Підняття бойового духу військовослужбовців, для яких особливе значення в плані потужного психологічного впливу мають марші, гімни, військові пісні, що сприяють високій стройовій злагоженості, плекають патріотичні почуття, нагадують про обов'язок і про те, за що вони борються.

- Покращення морального стану та дисципліни військовослужбовців. Музика допомагає їм відволіктися, збалансувати емоції та підсилює почуття гордості за свою службу. Задоволення культурних і духовних потреб військовослужбовців і членів їх сімей мають великий вплив на якість виконання службово-бойових завдань, формування патріотичної свідомості та високих морально-психологічних якостей.

- Популяризація військової справи серед населення. Військові оркестри часто виступають на різних заходах: парадах, фестивалях, концертах, демонструючи військову міць та культуру.

Крім цього оркестранти: показують музичну майстерність, мистецькі новації, композиторські доробки; формують патріотизм, загальну культуру і надихають на творчість глядачів; популяризують український музичний продукт, зокрема фольклор, кобзарське мистецтво, сучасні жанри; використовують для популяризації репертуару нові формати, зокрема онлайн.

Репертуар військових оркестрів різноманітний та активно оновлюється, що формує нову мілітарну культуру. Він орієнтований на публіку різних категорій, особливо молоде покоління, що дозволяє експериментувати, синтезувати жанри, виконувати кавери.

Незважаючи на актуальність та успіх, діяльність військових оркестрів має деякі проблемні тенденції та моменти.

○ Недостатнє фінансування. Військові оркестри є досить дорогим задоволенням. Вони потребують професійних музикантів, які повинні отримувати гідну заробітну плату, а також всебічне забезпечення від форми до музичних інструментів, однак в Україні фінансування військових оркестрів недостатнє, що призводить до скорочення їх кількісного складу або навіть до ліквідації колективів [3]. «Військово-музичним колективам України помітно бракує того рівня забезпечення, яке існує в багатьох закордонних колег. Особливо щодо якісних музичних інструментів» [2].

○ Нестача кадрів. Військові оркестри потребують професійних музикантів, які мають відповідну освіту та підготовку, але знайти їх непросто. Особливо гостро стояла проблема браку кадрів упродовж 1991–1998 рр.. Нині кадрів не вистачає по причині небажання молодих людей служити в армії [4].

○ Недостатнє визнання ролі військових оркестрів. Військові оркестри часто недооцінюються і їх значення у військовій справі не завжди належним чином розуміється серед вищого військового керівництва. Легковажне сприйняття військових оркестрантів тривалий час було проблемою ще й тому, що важко було змінити стереотип музиканта з радянської доби.

Для вирішення проблем військових оркестрів необхідно:

○ Підвищити фінансування військових оркестрів, що дозволить забезпечити технічну базу, підвищити заробітну плату музикантам, відкрити додаткові можливості для творчої реалізації, покращити організацію проведення заходів, забезпечити якісну промоцію.

○ Розробити нові програми підготовки військових музикантів, що допоможе не лише забезпечити військові оркестри кваліфікованими кадрами, а й сформує адаптивну спроможність до роботи в мирних і воєнних умовах.

○ Пропагувати значимість військових оркестрів, що сприятиме усвідомленню ролі військової музики в українському суспільстві.

Таким чином, можна констатувати, що перспективи військової музичної культури в Україні визначаються багатьма факторами. Для розвитку

колективів, що є носіями цієї культури, потрібен комплексний підхід, чітко окреслені ціннісні орієнтири, інноваційна методологія та методика, системна робота по вдосконаленню професійної майстерності для досягнення високого виконавського рівня тощо.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вікіпедія – вільна енциклопедія. Військовий оркестр. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Військовий_оркестр (дата звернення: 30.11.2023).
2. Культурна промоція війська: чому армійський оркестр – це серйозно і важливо. URL: <https://novynarnia.com/2018/12/17/kulturna-promotsiya-viyska> (дата звернення: 30.11.2023).
3. Положення про військово-музичні підрозділи Збройних Сил України, затверджене Наказом Міністерства оборони України від 05.03.2015 № 104, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 23 березня 2015 р. за № 318/26763. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0319-15#n4> (дата звернення: 30.11.2023).
4. Романовський Я. Я. Проблеми становлення системи підготовки спеціалістів військово-оркестрової служби у збройних силах України. URL: https://vlp.com.ua/files/33_2.pdf (дата звернення: 30.11.2023).